

Социалистическ дөрлдэг улм цааранднь делгрүлхмн

рин дулан эклчкв. Хамг
нел кōдлмшин белдврн гур-
гу цаг болчкв. Таньгъчд удл
уга малин тōл авлгън экл-
джәнә. Хаврин тәрә тәрлгънд,
загъс аньнлгънд, нань чигн
хаврар кегдх кесг олт кōдл-
мшт, бдгә цагт, белдвр кег-
ддж йовна.

Цуг эн тоотиг диглäd, тоо-
лад авад хäläхлä, социали-
стическ дөрлдä делгрүллгънд,
эн омгта ик маргъанд äмтиг
орлцуллгънд, бдгә цаг йир
эвтä цагнь.

Таньгъчин зәрм колхозмуд
болн зәрм совхозмуд ода чигн
хуучн даалгъврмудтагъан
бäягъä бäяцхәнä.

Тер хуучн даалгъврмудиг
ширүллгън, 1958 джилд кег-
длмшлä ирлцүлдж, шинä
даалгъврмуд бий деерән
даадж, тер тоотан эркн биш
күцäх болдж, олна чирäд ла-
вта амн үгән бглгън—мана
колхозмудин болн совхозму-
дин, бдгә цагла йир адгъдж
күцäх зөвтä тōрмуднь.

Мана бнр сäяхи социали-
стическ Тōрскнä олт келн-äм-
те цугъарн, СССР-н Деед
Советд сунгългъна байрта
бдриг делгү сән кōдлмшәрн
тосхар седдж, зүткдж йовх
цагт, диилврмүд күнäхин тō-
лä кегддж йовх ноолданла,
делгүдән, альд болв чигн, ик
гидг атата-маргъата социали-
стическ дөрлдән делгрдж йовна.

Эн тускар, донецк шахтер-
муд—Николай Мамай болн
түүнä үүрмүднь, эдн хамлан
йир гäävгä гидг седвәртä ке-
рг эклцхäv. Кōдлджäх газр
болгъндан бдр болгън, селгä-
нәннь даалгъврмудан даву-
лдж күцäцхäхин тōлä соци-
листическ дөрлдä делгрүлхмн
гидж эдн дуудцхäv. Эднä
ним седвәр олт-äмтнä ухан-
седкллä ик таалта кевәр ирл-
цв. Эднä седвәрәр эклгдсн
социалистическ дөрлдән ода
цуг мана орн-нутгудар дел-
грдж йовна.

Иим амр кев-янзта, кехәр,
күцäхәр седджäх тōрмүднь
олнд ил мелгдлжäх, тер доне-
цк шахтермудин седвәрәр
делгрдж йовх социалистическ
дөрлдән, мана таньгъчин
күч-кōлсчнр, цуг колхозмуд
болн совхозмуд, цуг предпри-
ятъс орлцл уга бäädж чадшго.

Бдгә цагт таньгъчин бмн
ямаран тōрмүд тävгдджäхнь,
ода ямаран кōдлмш кегддж
йовхнь кенд болв чигн мелг-
джәнä. Социалистическ дөр-
лдәнä унг-утхнь—тер кегддж
күцäгддж йовх кōдлмшиг тур-
гдүллгън, түүнä чинринь
бōдлүллгън, түүг диилвртä-
гъәр, сән аштагъар тōгсälгън.

1958 джил Хальмг таньгъч
саак кевәрн Карачаев-Черке-
сск областьä социалистическ
дөрлдä кеджәнä.

Эн дөрлдәнлä, мана Хальмг
таньгъч бмнән тävдж, эркн
биш күцäхәр седджäх тōрму-
днь—эврәннь эдл-ахугъан,
культуран, сургъуль-эрдмән
урдкасн улм бōдлүлхин тōлä
ноолдлгън.

Хальмг таньгъчин бмн ик
лаалгъврта тōрмүд бäәнä
Одахн, таньгъчин селәнä эдл-
ахун бмн нуурт йовцхак кōд-
лäчирин хург болв. Тер хург
деер, бнгрси джилд Хальмг
таньгъчин селәнä эдл-аху-
ягъдж кōдлсн болна, 1958
джилд ямаран тōрмүд күцäх
болна, түүнä тускар кур-күү-
ндвр кедж, мана таньгъчин
колхозмудин болн совхозму-
дин бмн бдгә цагт ямаран
тōрмүд тävгдлжäхинь диглг-
ддж темдлгдв.

1957 джил мана таньгъчин
промышленн предприятъс бо-
лв чигн, колхозмуд болн сов-
хозмуд чигн, бийднь даалгъ-
сн даалгъврмудиг му бишәр
күцäцхäv. Совнархозин гард-
врт кōдлцхäдг предприятъс
болхла, эдн джилä зурагъан
100,8 процент күргдж күцäц-
хäv. Бäяри газрин промыш-
ленностин тоод бäяцхäх пред-
приятъснь джилä зурагъан
115,7 процент күргдж күцäц-
хäv.

Сäянар кōдлцхäсн пред-
приятъсин тоод Западн райо-
на тосна заволиг, Сарпинск
болн Черноземельск райодин
промкомбинатсиг, „1 Мая“ ги-
дг Элст балгъсна артелиг,
Яшалтинск района хот-хол
белддж гаргълг комбинатиг,
нань чигн кесг тиим пред-
приятъсиг заадж келдж болх-
мн. Диилвр бärцхäсн олт
предприятъс бäädг болв чигн,
даасн даалгъвран эс күцäдж
чалсн, цуг эв-аргъан күцц эс
олзлцхасн, кесн кōдлмштнь
диг-даран уга, белддж гаргъ-
сн эд-таврнь бōдән ик унтä
болдж туссн, тосхлтд гаргъдж
бгсн мбнгән эс эдлдж чадц-
хасн, ним чигн предприятъс
бас бääv.

Тегäd хоцрдж йовх пред-
приятъсиг хаалгъднь орулхар
седхлä, цуг коллективсән кōд-
лмш ясуруллгънд орлцулсн
деерән, эднä урмдинь, омгинь
бōдлүлгч социалистическ дөр-
лдä делгрүлх кергтä.

1958 джилä социалистическ
дөрлдәнä улан тугиг улм
бōдән бргцхäй. Урдк даалгъ-
врмудан шүүдж хäläцхäй.
Шинäс даалгъврмуд авхмн.
Социалистическ дөрлдән цуг
предприятъсиг, цуг колхозму-
диг болн совхозмудиг орлцу-
лхмн.

Таньгъчин эдл-ахуг болн
культуриг бōдлүлхин тōлä
шин диилврмүдär күцл кегч
ноолдаг—таньгъчин цуг күч-
кōлсчирин делгү дөрлдән
хүврäхмн.